47ՐԴ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 2622 — ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ — 1330 ՇԷՎՎԱԼ 5—1912 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 4—17

JOURNAL ARMÉNIEN
MANZOUMÉ-I EFKIAR
54 Grand' Rue de Pera 54
Constantinople

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ֆ. Գ ՅՍԷՐԵԱՆ
ՕՐՕՒ ԿՈՒՂՂՈՒԻ ԱՄԷՆ ԳՐՈՒԹԻՒՆ

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
Կ. ՊՈԼԻՍ, ՊԱՊԸ ԱԼԻ ՀԱՍՏԷՍԻ, ԹԻՒ 54
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՈՒՂՂՈՒԱԾ ԶԵՌԱԳԻՐՆԵՐ ԵՏ ՉԵՆ ՏՐՈՒԻՐ

Մանզումէի Էֆքեար

ԱԶԱՏԱԿԱՆ ԱՆԿԱԽ ՕՐԿԱՆ

ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ

منظومهٔ افكار ارمنيجه يومى غزته
صاحب امتياز اوحانس فريد
اداره‌خانه‌سى باب عالى جاده‌سنده نومرو ٥٤

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ԿԱՆԽԻԿ	ՏԱՐԿՆ·	ՎԵՑՄՍ·	ԵՌԱՄՍՑ·
Պոլսոյ համար	80 Ղ.	45	25 Ղ.
Գաւառներու համար	80 „	45	25 „
Արտասահմանի „	25 Ֆր.	14	8 Ֆր.

ՑԱՑՏԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ
Մէկ անգամի համար տողը 5 դրշ., Մէկ ամսուան ծանուցմանց համար մասնաւոր պայմաններ։

10 ՓԱՐԱ — ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԱՄԷՆ ՕՐ ԱՐԹԱԼՈՑՍԻՆ — 10 ՓԱՐԱ

Ի՞ՆՉՊԷՍ ԳՈՐԾՈՒԵՑԱՆ ՎԱՆԱՅ ՎԵՐՋԻՆ ՈՃԻՐՆԵՐԸ

ՎԵՑ ՀՈԳԻ ՁԵՆ ՄՈՐԹՈՒՈՂՆԵՐԸ, ԱՅԼ ԵՕԹԸ, ՈՐՈՆՑ ԵՐԿՈՒՔԸ ԿԻՆ

ՍԻՍԶԱԿԱՊԵՏ ՄԻՐ ՄՇԷ ԱՍՊԱՐԷԶ ԿԸ ԿԱՐԴԱՑ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹԵԱՆ

ԱԻԱԶԱԿԱՊԵՏԸ ՊԱՏԺԵԼՈՒ ՏԵՂ 300 ՈՍԿԻ ԿՈՒՏԱՆ ԱՆՈՐ

ՏԵՂԱԿԱՆ ԴԱՏԱՐԱՆՆԵՐԸ ՍԱՐՍԱՓԻ ՏԱԿ

ԵՐԿՈՒ ՀԱՅԵՐ ԴԱՐՁԵԱԼ ԿԸ ՍՊԱՆՆՈՒԻՆ

ՄԱՍՆԱՒՈՐ ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԻՒՆ «ՄԱՆԶՈՒՄԷ.Ի

Նախորդ թղթակցութեամբս ծանուցած էի վեց Հայերու սպանութիւնները, որոնք տեսած Շեատախ Գուլալու Կարճկոն գաւառներուն մէջ, ուազակ Միր Մէհէ ու Մահմէի ձեռքը, այսօր ալ դժբաղդութիւնն ունիմ ծանուցանելու ուրիշ ԵՕԹԸ սպանութիւններ, որոնցմէ մէկը Շեատախի Կազպի գիւղին մէջ և մէջը Կկրս գիւղին մէջ։ Այս վերջին գիւղին մէջ Սարգիս անուն հայ մը քիւրտի մը հետ հոգային վէճ կ'ունենայ, ու վէճի առեն քիւրտը կը զարնէ ու կը սպաննէ Սարգիսը։ Ասոր եղբայրներն Շեատախի կառավարութեան երթալով կը բողոքեն, որուն վրայ ոստիկանը կը փոթի Միր Մէհէին մօտ կ'ապատանի և անոր ուազակախմբին հետ դառնալով կվերս' կը սպաննէ ձեռքը ինկած երեք մարդ ու երկու կին ալ։ Կվերս 15 տունէ բաղկացեալ փոքրիկ գիւղ մըն է, կէսը հայ ու մնացեալը քիւրտ։ Հայերը, սարսափահար, Շեատախի կեդրոնը կը փախչին, որ տեղէն կը՛հեռագրուի Վան ու կը հրաւիրուին կուսակալն ու Առաջնորդը զոլ Շեատախ ու տեսնել իրենց քաջանները։ Գալն մը օր յետոյ զանոնք հեռագրութիւնի գլուխը կանչեցին գիշերանց, կուսակալը միայն գնաց, վասն զի Առաջնորդին համար սխալ լուր տուած էին թէ Վարտի կը գտնուի։ Կուսակալը կը վստահեցնէ Շեատախցիները որ կառավարութիւնը պէտք եղած միջոցները ձեռք առած է ուազակը անպատճառ ձերբակալելու։

Արդէն երկու չաբաթէ ի վեր է որ Պոլսոյ մի կառավարիչ ձիավոր պէրին պաշտօն տրուած է Միր Մէհէն հետապնդելու, բայց զարմանալի է որ նոյն իսկ տարբ հակառակ հետարձակութիւն ունեցաւ Կկրս գիւղի այս նոր նախիրը գործելու։ Արդէն կ'ըսուի որ ձիավոր պէրին ասս դարձ կարգացած է անվախ կերպով։ Անկա 40 ձիաւորներ ունի այժմ իր չուրջը, որովհետև բոլոր ոճրագործներն ու մարդասպանները անոր մօտ հաւաքուած են ինքզինքին պաշտպանելու և կառավարութեան ձեռքը չինալու համար։ Կառավարութիւնը զինուորական իշխանութեանց հետ համախորհուրդ հեռագրեց կ. Պոլիս՝ նախարարութեան որ երկիրը սոյն ուազակներէն մաքրելու համար երկու միլոց միայն կայ, կամ անոնց դէմ գործադրել ուազակներու յատուկ օրէնքը, որ երկու տարի առաջ տարանը, արժէք չտալով այդ վկայութիւնը, արամադիր է ազատ արձակելու զայն։ Իսկ միւս կողմէն ձիվոՔ պէյ որ կը հետեւէ ուազակը, կը տեղեկացէ որ երկրին ամբողջ չարիքը Շաքիրի երեսն է և եթէ անիկա արձակուի՝ չարիքը անդարմանելի պիտի ըլլայ։ Բազմազգ Նորտուզ ու Շեատախ կ'անիծեն այդ նախկին գայլը, որ չատ անշան քիւրտ մը ըլլալով ուազակութեամբ ու հարիւրաւոր անմեղներու արիւնը թափելով Բաշիպազուկ հարստութիւն դրած է։ Իսկ ուազակը բանիւ ու գրով յայտնի կերպով կը սպառնայ անոնց, որոնք կը հաստատեն վկայել իր հօրը, հօրեղբօրը ու հօրեղբօր որդւոց դէմ։ Արդէն անցեալները Քրմենց գեղացի երկու Հայերը սպաննելու չարժանիքը այն էր որ անոնք հաստատած էին վկայել Շաքիրին դէմ։ Վկայութեան համար կանչուած հայ վկաները Առաջնորդին գալով՝ «՝Լաւ ինչ անենք, կ'ըսեն, Սիր բազան ալ, մեզի կանչած են վկայութիւն տալու, բայց պիտի սպաննունք եթէ վկայենք»։ Առաջնորդը մէկ քանի ամիս առաջ այս գրութիւնը յայտնելով ընդհ. դատախազին, ազատեց որ նոր կեանքերու խնայուի ու Հայերը չկանչուին վկայութեան։ Անիկա խստացաւ, բայց դատարանը նորէն կը կանչէ զանոնք։ Իսկ չեկողներն ալ առաջուան կ'ենթարկէ ու բանի կը բերէ։

* *

Պատմեմ յատկանշական դէպք մը ալ դատարանական կեանքէն։ Երեք տարի առաջ Դաստր ու Ճանվար ուազակներ՝ որոնք այժմ բռնան են, ձերբակալելու համար չնկատա մը ոստիկան զինուորը կը զրկուի։ Անոնք ուազակները հալածած ատենին, անոնք կը յաջողին ոստիկան զինուորները իրենց ոխնամեալով մէկտեղ պարարել յարդանոցի մը մէջ, ու կրակ տալով յարդանոցին զայն վառել կը սկսին։ Բայց գիւղացիները օգնութիւն հասնելով կ'ազատեն, կը թականձեն ու ուազակները հեռացնելով, զինուորները կ'ազատեն կենդանւոյն վառուելէ։ Ցնսնպեար իր պէտին ուղղել երկար տեղեկագրով մը այս դէպքը կը պատմէ։ Այդ տեղեկագիրը այժմ դատարանին ատոյն է։ Վկայութեան կը կանչուին նաև ոստիկանները որ զոյն կնքած է և իր հետը եղած զինուորները, բայց բոլորն ալ միահամուռ կը ջանան իրենց վկայութիւնները այն կերպով դասաւորել, որ Դաստր ու Ճանվար ազատուին։ Ինչպէս կ'ուզեն, այդպիսի դէպք մը պատահեցաւ, մեզք Դաստրն ու Ճանվարը ջերբակալելու համար զրկուած էինք, յարգանոցը վառողներն ալ անոնք են կ'ըսեն մեզի, բայց մենք զանոնք չի տեսանք։

Զարմանալի չպիտի ըլլայ, եթէ օր մը Դաստրն ու Ճանվարը ազատին բանտէն և կամ մեղմացուցչ պատիժներ տրան կրեն։

* *

Քանի որ խօսքս դատարաններու վրայ եկաւ, պատմեմ ուրիշ դէպք մըն ալ, ցուցնելու համար թէ երբ մեզի կ'ըսեն՝ դատարան դիմեցէք՝ ձեր բռնադրուած հոգերուն համար, հոն ի՞նչ տեսակ կը պաշտպանուին Հայոց դատերը։ Կամ արդէն տրուած վճռագիրները ի՞նչ կերպով կը գործադրուին։ Աւանց գիւղացի Հայեր կոտրածներու ատեն կրնափոխ ըլլալով կ'ազատին ու քանի մը տարի յետոյ հանդիս թէ կ'համարձակին Քրիստոնէութեան վերադառնալ, իսկ քահանաներն ալ կը փախչին կ'ազատին, Թողլով իրենց կալուածները, որոնց տուրքերը սակայն տարուէ տարի իրենց ազգականներու միջոցաւ կը վճարեն։ Բայց այնու ամենայնիւ կառավարութիւնը այդ հոգերէն ընտիրները յանձնել արդ վճարման պարտականով կը ծախէ և զանոնք կ'գնէ զրացի քիւրտ մը։ Սոնմանադրութիւնէն յետոյ։ Աւանց գիւղի այդ Հայերէն մէկն ալ կը գանայ ու իր հոգերը դրաւուած տեսնելով, գատ կը բանայ դրաւոգին անգրանիկ զաւկին դէմ, հայրը մեռած ըլլալով արդէն։ Երկար գատավարութիւնէ յետոյ իրաւունք կը տրուի Հայուն, այն պատճառանութեամբ թէ քանի որ յետ-մեռց տուրք չկար, ապօրինի կերպով ծախուած է, ուրեմն վճռաւորը չեղեալ պիտի համարուի։ Այս վճիռը Վճռարեկ Ատեանն ալ կը հաստատուի երեք տարի երկարելէն և հոգատէր Հայուն 26 ոսկի ծախք պատճառելէն յետոյ։ բայց այժմ երբ վճռագիրը գործադրութեան դրուած է, հոգերուն մէկ մասը միայն կը յանձնուի անոր, իսկ միւս բաժիններուն համար կ'ասուի թէ դուն ժառանգորդներէն մէկուն դէմ միայն դատ վարած ես չի՞նած ես, միւսները իրենց իրաւունքին տէր կը մնան։ ուստի խեղճ Հայը պիտի պարտաւորուի իրաւաբանչիւր ժառանգորդին դէմ մէկէն մէկէն դատ բանալ և եթէ անոնց մէջ անչափահասներ կան, ասկա պիտի տեւէ տասնեակ տարիներ, արժելով հոգատարով հարիւր ուրիշ ուրիշ ծախք։ Մինչդեռ հոգը զուցէ այդքանն ալ չարժէ։

* *

Այս տողերը գրուելէն յետոյ ալ նորէն ցաւալի գոյժ մը։ քաղաքիս մէկ ժամ հեռու Խոյ կեսարիկ ըսուած տեղը երկու քաղաքացի Հայեր սպաննուած ու բազմաթիւ ճամբորդներ կողոպտուած են։ Վարագայ վանքի ճամբուն վրայ եօթը եղներ ալիւրի բեռներով մի-սին յափշտակուած, նոյնպէս ալ Նոր Գիւղի ճամբուն վրայ չատ մը ճամբորդներ կողոպտուած և 16 եղներ յափշտակուած են, Ալէհուազկ Արքենս գիւղէն 110 ոչխարներ թալլուած են, և այլն։

Եւ դեռ սկիզբն է երկանց...։

ԹՂԹԱԿԻՑ

ՀԱՇՈՒԵՏՈՒՈՒԹԻՒՆ

Գարակէօղեան որբանոց-արհեստանոցի հնամամակալութիւնը իր 1911 տարւոյ հաշուները ներկայացուցեր է Տնտես. խորհրդոյ։

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ

ԿԱՐՆՈՑ ԵՒ ՇՐՋԱԿԱՆԵՐՈՒ ՎԵՐՋԻՆ ԱՆՑՔԵՐԸ

ՍՊԱՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ԵՒ ՍԻԱԶԱԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Այս չաբթուան թղթաբերին հասցուցած կարնոյ «Ցասաց». են երեք թիւերը ցոյց կուտայ թէ օր ցերեկով սպանութիւն կը կատարուի։ Նամակագիրը, յայտնելէ ետքը թէ կինճ բոլորովին իր ճակատագրին ձգուած է և թէ այդ պատճառաւ՝ սպանութիւնները, գողութիւնները ու ամէն տեսակ չարգործութիւնները սանձարձակ տեղի կ'ունենան, կը յարէ. —

Դեռ անցեալ օր, օգոստ. 7ին, ցերեկուան ժամը 9ին, յայտնի Օտման աղայի եղբօր Լօմէր աղայի որդին՝ Դէլլէ-Ճուխքի Մահմուտը, ուրիշ անունով Գուսա, գիւղին մէջ սպաննեց 7 հնուացի իրաւազուրկներու պաշտպանը, Գրիգոր աղայի որդին Մանուկը։ Որովհետև անիկա քաղաքութիւնը ունեցած է կառավարութեան առջև իսկ պաշտպանելու իր տգար իրաւունքը։

«Մահքիւ» Գուսան կը սպաննէ Մանուկը կառավարութեան շէնքին առջև և կը փախչի տանց բանուելու։ Հինգ վեց վկաներով և գանազան փաստերով կերպանք հաստատել որ ան իրեն պաշտպան ունեցած է Օշնուտի միւտիր Հասան էֆֆն և նոյն գիւղի ազատութիւն Օշէյի Մէհմատը, Սիւլէյմանը, Բէքիրը և Նասոյի տղան Մէհմէտը։ Արեւու լոյսն պէս պայծառ է, որ Գուսա՝ Մանուկը միայն ատոնց և միւտիրին դրդումով սպաննած է։ Որովհետև Մանուկ, իբրու գիւղին ըէսը, չէ ստորագրած Թանխիտարին դէմ միւտիրին կողմէ պատրաստուած ամբաստանագիրը։ Եւ միւտիրը բազմաթիւ ներկաներու առջև պոռացեր է.

— «Մանո՛ւկ, մինչև երբ ըլլայ ես քեզ խրատ կուտամ...»։

Մանուկն երբ միւտիրը Գուսաոյի հետ գոտնի տեսակցութիւններ կ'ունենայ, և չի ձերբակալեր այդ մահքիւ չարգործը, ուրիշ ինչ եզրակացութեան կարելի է յանգիլ։

Միւտիրը ատանց ձայնի կինճ կուգայ։ Իրու թէ ոչ սոխ է կերեր, և ոչ ալ բերանն է վասեր։ Իր մեկնումին երկրորդ օրն իսկ Մանուկ կը սպաննուի, իսկ Գուսաս կ'անհետանայ։

Մինչև այժմ սպաննուն ու ընկերները բանելու գործնական ոչ մէկ քայլ առնուեցաւ։ Միւտիրը կինճի կառավարութեան սենեակները կը չոփչփէ, ինքզինքը արդարացնելու համար։

Նոյն չաբթուն սպաննուեցաւ նաև Թոփալ Պէչիր։

Սուրբը իրենց պատանէն հանուած և հրացաններուն ալ ծակերը բացուած են, մեզի ճար ու ճամբայ մը։

Այս նամակագիրը կ'ուզեցնէ թէ վերջին պահուն, ժողովուրդին գանգատներուն վրայ, այդ միւտիրը պալանակ եղեր է։

* *

Սվերդէն կը գրեն գարձեալ նոյն թերթին.—

Մեր առաջ. Տեղապահը Տէր (Էրուէ) հանդիպելուն, տեսնելով որ երկու եկեղեցիներուն չրջապատը փոած և դիւղի տաւարներու կոխան կ'ըլլայ, հանգանակութեամբ մը հարկ եղած չինուածները կը հայթայթէ և նորոգութեան կը ձեռնարկէ։ Բայց տեղին քահանայ Իսմայիլ Հագգը էֆ. որու «գործունէութեան» մասին յաճախ գրած են թերթերը, կ'ուզէ արգիլել, պարզապէս Տեղապահին հակառակած ըլլալու համար։ Զարմանալին հոն է որ Էրուէի երիտասարդ և լուսամիտ գայլազանն ալ այժ կուտայ քահանային և գործը բաւական ատեն կը ձգձգէ։ Փոած պատերը պիտի նորոգուին, առաջուընէ ալեի հաստատուն, կէս կանգուն պակաս կամ ալեի բարձր դիրքով։ ալ չենք գտեր պետական թաղական օրէնքի ո՞ր յոդուածին այժմ կ'ուզեն արգիլել։ Երբ մզկիթներ, մէտրէսէներ կը չինուին, կը նորոգուին, մեր արթուն քահանան հետաքրքիր կ'ըլլայ թէ որտեղէն կ'ասնեն քաղաքապետութենէն։ Ինչո՞ւ երկու չափ և երկու կշիռ։

Վերջին պահուն կ'իմանանք որ տեղապահը յաջողած է նորոգել տալ պատերը, դարդն ալ սալարկելով։

Պէտրանի Հիւսէյին փաշան, որ վերջերս Արպէնէ գացած էր, գիւղին Շէյխ Մոխրէտտինի քով, վերադարձաւ իր հետեւորդներով։ Մեզի յայտնի չէ այս ուխտաւորութեան բուն չարժառիթը։

Փաշային ոստիկաններով Սվերդ ժուռքը գրած եմ արդէն։ Առաջին օրերը գրեթէ մեկուսացած կը մնար, ոչ մէկը կ'այ-

---

"ՄԱՆԶՈՒՄԷ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (89)

ԵՐԱՐ ԱՆՏՈՆԵԱՆ

ԴԷՊԻ ԿԱԽԱՂԱՆ

(ՎԷՊ ԱԶԳՍՑԻՆ—ՊԱՏՄԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔԷ)

ԻԴ

ՁԱՓԸՐԻ ԳԼՈՒԽԸ

Այս անգամ Զաղանոզ չդիմադրեց տալու։

Պահ մը առաջ Մէհմէտի կողմէ արտասանուած խօսքերուն արձագանգը դեռ կը հնչէր ականջներուն մէջ։ Եթէ ինք վատնդուէր՝ անդին Զաքը ու նուսրի բոլորովին անպատասխան պիտի մնային, որովհետև վստահաբար դիտէր որ եթէ ինք չաշատէր, նէնիչէրիները չպիտի համարձակէին իրենց երկու ընկերները այդքան փորձանաւոր բանտ մը ազատելու ակնարութեան ձեռնարկելու։

— Պիտի հեռանանք, տպահովուի՛, ըսաւ Մէհմէտ, որ ինքզինքը կ'ուտէր անհամբերութենէն, անկէ առաջ լաւ կ'ըլլայ որ մեր ինկած ընկերներուն վրէժը լուծենք...

Ցետոյ գնաց մէին անկիւն մը և քարերու դէզ մը ոտքի հարուածով մը տապալելով, երեսն հանեց պզտիկ տախտակ մը և դայն տարաւ ճիշդ ու ճիշդ փլատակներուն տակը, այն անցքին բերանը ուրկէ Հալէթի մարդիկը կրնային իջնել։

Մէկ քանի վայրկեան յամեցաւ այնտեղ, և որքան ալ մութը խիտ էր, Մէհմէտ կրցաւ նշմարել որ տակաւին պատրոյգ մը դնելու կ'աշխատի։ Ցետոյ տեսաւ նաև որ Զաղանոզ ծանեցաւ, պատրոյգը վառեց, ու հոգին թէ առաջին տակայծումը մեռած էր, տեսակ մը գոռ սկսաւ ընելել դիմքը։

Բայց արդէն իսկ Զաղանոզ իր ժամն էր։

— Հիմայ փախինք, ըսաւ, և նուտով։

Ու երկուքը մէկ սրտի մանելով, սիւնին ծածկած թաքստոցէն անհետացան անապարանքով։

Ժամ մը կար որ Հալէթ իր ազարանքին մէջ ղղռձգական անհամբերութեան մը ժամանուած էր։ Վայրկեանէ վայրկեան կարեւոր լուրի մը սպասող մարդու մը երեւոյթը ունէր և նեղսիրտ զարձած էր ա՛յնքան որ չարունակ դրասեղանին շուրջը կը դիտեր, և անոր վրայէն այս կամ այն առարկան առնելով բարկութեամբ կը նետէր դեսին։ Սաթէ համբիչը որ ընդհանրապէս ձեռքէն չէր պակսեր։ արդէն իսկ փրցուցած էր և դեղին ու ոսկրկ ուլունքները գետինը ցրուած էին քիչ մը ամէն կողմ։

Իր բարկութեան պատճառը ուրիշ բան չէր, այլ միայն Տէրվիշ Ապասլի պատմութիւնը զոր նոյն գիշերն իսկ ըրած էր Սուլթան Ամէտի մէջ, և որուն մանրամասնութիւնները վայրկեանը վայրկեանին իրեն հաղորդուած էին իր լրտեսներուն միջոցաւ։

Հաճառակ Նէնիչէրիներուն ձեռք առած միջոցներուն, լրտեսներէն մէկը ուշիմութիւնը ունեցած էր հասկնալու թէ Մէհատէի դիրքն մերկանալէ վերջ ո՛ւր դացած էր Ապասլի։

Հալէթ իմացած էր որ Պին Պիր Տիրէք քաղուած է նէնիչէրիներուն հետ և անմիջապէս մտադրած էր մեծ հարուած մը զարնել ու մէկ անդամէն ոչնչացնել իր կատաղի թշնամին, բայց Ապասլի վայելած համբաւը զինքը վարանումի մատնած էր։ Որքան ալ որ մեծ ըլլար իր սեփական ազդեցութիւնը պեռութեան մէջ, նորէն չէր ուզած առանց պատասխանատու ձերբակալութիւն մը կատարել, առանց Սուլթանին հաւանութեան։ Իր լրտեսները չէին կրցած կատարել որ Սուլթանն ալ, ծպտուած, ունկընդիրներուն մէջ կը գտնուէր նոյն իրիկունը։ Բայց Հալէթ կը մտածէր որ Ապասլի պատմութեան արձագանգները կրնար մինչև Սուլթանին ականջը հասնիլ, և չէր ուզած սոսկ իր նախանձութեամբ ձերբակալել Ապասլը։ Զէ՞ որ Տէրվիշը Սուլթանը կը մեղադրէր թէ ամէն բան Հալէթի Թողած է, և թէ իրական Սուլթանութիւնը Հալէթն է որ կ'ընէ։ Եթէ առանց Սուլթանին արտանութեան Ապասլի նշանակութիւնը ունեցող մարդ մը ձերբակալել տար՝ բնականաբար Տէրվիշին ըսածը հաստատող ապացոյց մը ունի տուած պիտի ըլլար, և Հալէթ կարենա կը նախապէս որ իր գլխուն սպառնացող մեծագոյն վտանգը տակէ կու գայ։ Հետեւաբար կ'ուզեր խուսափիլ Սուլթանին մտքին մէջ այդ համոզումը զօրացնող ամէն արարքէ։

Ու սակայն Սուլթանը պակաս չէր դտնուեր։ Ծպտուած եկած էր դուրս, չէրն գիտեր թէ ո՛ւր ու չէր վերադարձած։ Ու Հալէթ, իր ազարանքին մէջ, ամէն վայրկեան անոր վերադարձը ծանուցանող լուրի մը կը սպասէր։ Վատահ էր թէ պիտի կրնայ Սուլթանը հասկնալ և Ապասլի ձերբակալման արտանութիւնը ստանալ, բայց ահա՛ ժամանակը կ'անցնէր, և անդին՝ կրնար ըլլալ որ Տէրվիշը խուսափէր իր ընկերներուն հետ։ Այս ժամանումն իսկ կը բաւեր զինքը հատարութեան մատնելու համար։

Ի վերջոյ պալատ զրկած էր իր եղբօրորդին, Ալի պէյը, և հիմայ անոր էր որ կը սպասէր։

Դեռ առաջ վայրկեանի չափ այդպէս ինքզինքը կերաւ անհամբերութենէն, մինչև որ Ալի պէյ երեւցաւ սրահին մէջ։

— Եկա՞ւ, հարցուց Հալէթ, իր ներքին խռովքը մատնող ձայնով մը։

— Չէ՛, հօրեղբայր։

Հալէթ ականները սեղմեց կատաղութենէն և մրմռաց կարգ մը բառեր որոնք անշարունակ մնացին Ալի պէյի։

— Սակայն հօրեղբայր, բաւ այս վերջինը, ես կարգ մը միջոցներ ձեռք առի, որոնց շնորհիւ պիտի կրնանք վայրկենաբար գործադրել մեր մտածումը, և Սուլթանին սպասելուս համար չպիտի յապաղինք... Ապասլն ու իր ընկերները ձերբակալելու սահմանուած մարդիկը ճամբայ հանեցի դէպի Պին Պիր Տիրէք... պահուրտելու տեղն ալ ցոյց տուի իրենց և լրտեսներ զրկեցի որպէս զի հսկեն մուտքին վրայ ու մեր թշնամին չյաջողի փախչիլ... արտանութիւնը ստանալուս պէս, կամ ես, կամ ուրիշ մը լուր կը տանի իրենց, և այսպէս ձերբակալութիւնը քանի մը վայրկեանի խնդիր միայն կը մնայ։

Այդ իմաստուն կարգադրութիւնը քիչ չատ մեղմացուց Հալէթի անհամբերութիւնը, բայց իր բարկութիւնը չէր չիջած բնաւ։

Այդ իմաստուն կարգադրութիւնը քիչ չատ մեղմացուց Հալէթի անհամբերութիւնը, բայց իր բարկութիւնը չէր չիջած բնաւ։

— Կատղելի՛ք, կատղելի՛ք բան է ասիկա, կը գոռգոռար, այնքան լրտեսներ պահեմ, և նոյն իսկ լուր չունենամ թէ Սուլթանը ծպտուած դուրս ելեր է... հուսալս անդամ չի դար...

Մրմնջ մը, դարձեալ անբմբռնելի բառեր մրմռաց, և հարցուց եղբօրորդիին։

— Զկրցա՞ր հասկնալ թէ ո՞ր կողմ դացած է Սուլթանը։

— Ո՛չ, հօրեղբայր։

— Բայց ո՞ւր կրնայ երթալ։

— Սա միայն կրնամ ըսել որ Գաղէպ անպատմառ իրեն հետ է այս գիշեր։

— Գաղէ՞պը...

Եւ դարձեալ կատաղութեան արտայայտութիւն մը նկարագրեցաւ Հալէթի դէմքին վրայ։

— Ան չո՛ւնը, մրմռաց ատիսները սեղմելով, ան ալ իմ հոգս փորելու կ'աշխատի, բայց անելիքը ըլլայ... մէյ մը սա միւս չան՝ Մերդիս պէյին հայրը կարգադրեմ, և անոր ալ կը հասկցնեմ... ես մինչև հիմա իրեն խնայեցի, բայց ահա Սուլթանին աչքին կը ստանայ նշանակութիւն մը այնքա՛ն մեծ, որ վերջի վերջոյ փորձանք մը պիտի բանայ դլխուս... ինչ որ է, չատը գնաց, քիչը մնաց. կը տեսնուինք...

(Շարունակելի)

ցելէր և պան մը կարծուեցաւ թէ պաղեստինեան առաջ եկած է իրեն Սէրոյզի հաւատոնեներուն միջև, մինչդեռ 45 օրէ ի վեր երթևեկութիւնները վերսկսած են իր զօնաքը, առաջուան թափով։

***

Մուչէն, միշտ նոյն վրդովիչ լուրերն են որ կը տարուին յիշեալ թերթին, ինչպէս կը տեսնուի 12 օգոստոս թուակիր հետեւեալ նամակէն. —

Յեռաչրջական տարբեր համարակ սկսած են գործել։ «Այժմ ալ հիւրերէ չկայ, բաւական է ինչ որ վայելեցիք» և նման խօսքեր կը լսենք յանախ թէ գիւղերը և թէ քաղաքի փողոցները Շուկայի մէջ ամէն օր ծեծ և կռիւ կը պատահի։ Վերջերս ոստիկանութեան պայմանները ծեծ կերան «դաղալներէն։ Յանցագործները թէև յայտնի են, բայց ոչ մէկը պատասխանատուութեան կանչուեցաւ։ Մուլթէզիմները հասկնալով որ լաւ ժամանակ է չանգռդիծելու, կը ստիպեն գիւղացիները՝ ձրի կերակրել իրենց զորականները, ինչպէս և ցորենն ու կալոցը քաղաք փոխադրել։ Գիւղացիները մեծամասնաբար սարսռած են համակերպիլ, եթէ չեն ուզեր ծեծուիլ և բանտարկուիլ։ Ճիշտ է, Պոլսոյ կոմս վարութեան կողմէն խիստ հրահանգներ են եկած, օրէնքի համաձայն շարժելու, բայց գործադրող չկայ։ Ինչո՞ւ պիտի գործադրենք, քանի որ մեզաւորները չեն պատասխանիր։ Շաբաթուան մէջ բանտնուած են մէկ Քիւրա և մէկ Հայ կինոջի յոյնանին մէջ։ Մուսա և Դաւիթ բնակիչները կրկին սկսած են թալանել։

***

Անհաւատալի նաև օր ցորեկով կատաղուած ուրիշ աւազակութեան մը լուրը, միշտ «Առաջէն։ Այս անգամ՝ գեղջուկի ունեցած է Բաբերդի մէջ։ —

Օգոստոս 18ին Բաբերդի Գէրի գլուխի ջրհեղեղի Մատիէոս, երեք Բաղէշցի ճամբորդներու հետ Մասչէնէն կը մեկնի դէպի Բաբերդ, միասին ռանելով ոստիկան Մէհմէտը։ Յերեկուան ժամը 4ին կը հասնին Զայմայ և ահա հրացանի ձայներ կը լսուին։ Ճամբորդները ժամհոգաս թեսեմ կը հարցնեն հովիւի մը, որ կ'ըսէ թէ հոն չկայ, եայլա գացողները գիւղ կը վերադառնան, այդ ատեն ոստիկանը կ'ըսէ։ «Քիչ մը սոնանմա կ'ընեն։» Քիչ վերջը, երբ բաւական կը յապաղնան, սարի գլխէն պարզ կ'երեւան հինգ զինուոր Լ։ Լեր։ Այդ միջոցին Մատիէոս կ'ուզարկէ ոստիկանին որ իր պարարքը կատարէ։ Տեսնելով որ ան կը վարանի, կը խնդրէ հրացանը իրեն տալ, բայց ոստիկանը կը մերժէ։ Լ։ զէրը կրակել կը յանձակին ճամբորդներուն վրայ և կը սկսին կողոպտել։ Իսկ ոստիկանը ձեռքերը ծալած կը դիտէ։ Աւազակները տարած են 10 օսկի և երկու ժամացոյց։ Զարգարդներեն դէս ժամ առաջ ալ ուրիշ կարուանի մը յափշտակեր էին իբր 95 ոսկի։ վիրաւորել վ երկու իզգի, մէկը ծանրապէս։ Կարաւանին ընկերացող ոստիկանը «Ալլահ սէլամէթ վէրսին» ըսելով կը գաղնայ ետ։

Բաբերդ հասնելով, ցարկանն ու ընկերները կը «իմն կառավարութեան և փաստերով կը հաստատեն ոստիկանին մեղապարտութիւնը։ Խեղճերը ամէն բան զրկուած, կ'ինան Բաբերդ և յետոյ կարին, Առաջնորդարանին դուռը։ Զնգի՞ տեր թէ ի՞նչ միջոցներ ձեռք առած է Կիւմիւշխանէի կառավարութիւնը, որուն իրաւասութեան շրջանակին մէջ տեղի կ'ունենայ այս յանդուգն աւազակութիւնը։ Ցիշեցնենք թէ իր պարքն է ոչ միայն գտնել աւազակները, խստագոյն պատժել զանոնք, վերադարձնել կողոպուտը, այլ և խստագոյն պատիժը անուրանել գոյացիք ոստիկանին հանդէպ, որ անզէն ճամբորդներ աւազակներու քամահանքին կ'յանձնէր լեռան գլուխը և կը հեռանայ, հեգնելով անոնց թշուառութիւնը։

— Ալլահ սէլամէթ վէրսին...։

***

Նախորդ շաբթու հրատարակած էի՞ք Ալաշկերտէն Հայ հարսի մը ռաւանդութեան լուրը։ Ահա թէ ինչ հեռանք ունեցեր է այդ խնդիրը։

Դատաքիչէնէն կառավարութեան ձեռքով բերուեցաւ Եգնիթէփէցի հարսը, որ ամ՝ի ը օր առաջ անհետացած էր։ Հարսը գանուէր է Գ։ տրոքիլեսի չէյթին տունը ուրկէ հ։ ս բերին։ Նոյն օրը մեզ կառավարութեան հսկողութեան տակ մինչև իրիկուն, որ ատեն յանձնեցին քիւրտի մը տուն, մինչև որ հայ սէր։ օմիսէր ն։ իչէ լեգ։ քննութիւն կատարէր։ Եգիչէ լեգ նմինչև առաւօտ կը քնէ և կը տեղեկագրէ գայմակամին, որ կը հրամայէ հարսը յանձնել Հայերուն։ Եգիչ լեգ։ ին նորէն յուզեր յանձնել։ Կնո՞ ձեռքով խնդրագիր կը նեռկացնեն Եգիչ լեգ։ին, որ ամէն բան կը փոռէ խնդիրը ջուրը ձգելու, բայց գայմակամը բարութեամբ կը երկնէ իր հրամանը, որուն ուժ կուտայ և մէջերնի թաղրէն։ Հայ գ։ ՝իսէրը ն։ ի՞ օրն ալ չընդանենց Հայերուն, թաղուց քիւրտերուն տունը, և հինգ անգամն աւելի հարսն տարը գայմազամին քովը դնող բոցոցելու։

Վերջապես գայմազամը ոստիկան և ժանտարմ կը կանչէ, գիւղերուն ժամը 6ին, հրամայելով որ, կինը եթէ չգայ, ծեծով բերեն յանձնեն հայերուն։

***

Յաջորդի բերած լուրերը վրդովիչ են նոյն ինքն Կարնոյ մասին։ «Ապահովութիւն կա՞յ թէ ոչ» խորհրդով, նոյն թերթը կը ծանուցանէ հետեւեալ դէպքերը։—

Օգոստոս 19 կիրակի օր քանի մը քիւրտեր որոնք կարին եկած էին առանին պիտոյքներ գնելու, Տէվէզօյնուէն ռնցած տաներին յարձակում նը կրեն աւազակներէ։ Մէկը կը սպաննուի և երկուքը կը վիրաւորուին։

Ահա նաև երկրորդ դէպքը։—

Թէքմանի Խաչ գիւղին մէջ, ցերեկ ատեն մինչ երեք եղբայրներ՝ Թէքմի որդիները՝ Մէհմէտ, Մուսթաֆ, և Ահմէտ կը քնանային, ասոր աւազակներ կը յարձակին և իրարու ետեւէ կը սպաննեն երեքն ալ։ Յետոյ կը յափշտակեն հարիւր ոսկի, հրացանները և կ'ահեռանան։ Աւազակներէն մէկը Մէհմէտ՝ երբ երկու հրացաններով և ութ փամփուշտներով սպառազինուած կը հեռանար գիւղէն, ճամբան կը հանդիպի ձիաւոր ժանտարմներու, որոնք կը հետապնդէին փալանթէքչի կողմանը թալանող աւազակախումբը։ Ժանտարմները կը ձերբակալեն զինքը և գիւղը վար կը դնեն։ Յաջորդ օրը կը ներկայանան սպաննուած եղբայրներու կիները և կը հաղորդեն թէ Մէհմէտն է ժ։ դասպաններէն մէկը։ Զարգարդը նոյնս փոխադրելով բանտարկուած է։

Ըսնինք զարմանալի զուգադիպութիւն։ —Աւազակութեան դէպքերը Հայ չեն, և ահա աւազակները ձերբակալուած են ամենայն արագութեամբ։

Ահա երրորդ դէպքն ալ։—

Օգոստոս 24, ուրբաթ օրը, կարնոյ ժամի Դրան վաճառատուներէն մէկուն Թուրք վարձակալը, մինչ տիրոջը կողմէ (զարեալ Թուրք) ոստիկանութեան միջոցաւ դուրս կը հանուէր, վարձակալը կ'բարդասանայ և գէնք կը պարզէ ոստիկանութեան դէմ, կը վիրաւորուին երկու ոստիկաններ. մէկը դէմքին, միւսը ոտքին։ Մնացած ոստիկանները կը չփոթին և խուճապ մը կը սկսի փողոցին մէջ։ Բայց ահա Սիմոն անունով հայ ազգ մը կը յայտնի վաճառատան մէջ իսկ բռնել ատրճանակը ձեռքը սպաննող վարձակալը, և ոստիկանները ժամանելով կը ձերբակալեն զայն։ Վաճառատունը անմիջապէս կը կնքուի կառավարութեան կողմէ, վիրաւորները հիւանդանոց կը փոխադրուին, և վարձակալն ալ բանտ։

Կ'արժէ յիշատակել նաև հետեւեալ դէպքերը։—

Օգոստոս 17ի ուրբաթ իրիկունը, ժամը 11ին, Կարնոյ ֆրանսական հիպատասին կինը, իր սպասաւորին հետ Գաղաղի դուռն դուրս չրջագայած ատեն, ժամրոյներու կողմը ատրճանակը փարդ գինուորի մը անուշադրութենէն գնաւոր մը կը քաշի և տիկնոջ «ա կ'ինայ։ Զինուորը ձերբակալուած և ձեռնհաս իշխանութեան յանձնուած է։

Նոյն ուրբաթ գիշեր Թոփխ-Օ։լի թաղը բնակող Թեղանթաֆիզ Ճ։մ։ լի։ մինչ իր բնակարանին հետ Իլմէ կը զրուցուէր, իր սպասաւորը՝ զինուոր Իսմայիլ, ուրիշ քանի մը զինուորներու հետ Թեթեւ ատրաց կիներ տուն կը հրաւիրէ։ Խնդիրը զինուորական հրամանատարին հաղորդուած ըլլալով՝ ժամը 5ին բոլորն ալ տան մէջ կը վերբակալուին։ Զինուորները կեզրոնական հրամանատարութեան, իսկ երեք կիներն ալ ոստիկի բանտ յանձնուած են։

***

Կարնոյ նախորդ կուսակալ Մէհմէտ էֆէնդի պէյ Գալս մեկներ է օգոստոս 18ին։ Մինչեւ նոր կուսակալին ժամանումը՝ գործերը փոխանորդարար պիտի վարէ գ։ սուրական հրամանատարը։

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ՆԻՒԹԵՐՈՒՆ ՍՈՑԻԱԼՈՒԹԻՒՆԸ ՌԷՎԻԼ

Բեդերպուրգէն կը հեռագրեն Սեպտ. 18 Թուով.—

Թերթերը կը ծանուցանեն թէ անգլիական նաւատորմիղ մը բաղկացած է չորս յանձնաւորէ Սեպտ. 28ին Ռիվալ պիտի գայ։ Անգլ։ նաւերը երկու օր հոն պիտի մնան։

Դ։վրլիէն կը հեռագրեն թէ Թուրքիայէն կ վկաս եկած են երկու գերման սպաներ որոնք պիտի քննեն գինուորական հաստատները և Թրէբի մէջ միջոց մը մտալ վերջ Պոլիս պիտի դառնան Դ։ վրլիէ և Պաթումի ճամբով։

ԱՆԳ։ ՅԱՄՆՆԻ ՄԸ ԿՐԻ ՍՈՒԼՋԻ ՄԷՋ

Լոնտոնէն Սեպտ. 15 Թուով հեռագիր մը կ'ըսէ թէ անգլ։ «Թլպաս յանձնաւոր խրած է Սուլջի լրանցքին մէջ։

ՍԱԼԱՐ ԻՒՏ ՏԷՕՎԼԷ ԳԵՐԻ ԲՌՆՈՒԱԾ

Թէհրանէն կը հեռագրեն Սեպտ. 13 Թուով.—

Պաշտօնապէս կը ծանուցուի թէ զորախումբեր զրկուած են Սալար իւտ Տ։օվլէի դէմ։ Հաստատուն հասած հեռագիր մը չն մը, որ դեռ չէ հաստատուած, կ'ըսէ թէ Ս լար իւտ Տ։օվլէ գերի բռնուած է։

ԹՈՒՐՔԻԱ Ի ԲԱՑՈՒԻԿ ՓԻՒԼ

Ինչ մեծ օրաթերթ «Թայմզ։ Գր։ օր իր 40000ոգ թուրքերէն աթիւ Ը4 էջնոց մասնաւոր թիւ մը հրատարակ ։ նան ։ ։ որ կ'պարունակէ տպագրութեան պատմութիւնը մինչև մեր օրերը։ «Թայմզ։ 2000 տպատակից. 290 խմբագիր և 350 գործաւոր ունի։

ՄԻՇՏ ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻՆ

Նաթ-Նիրքն ու Նիթ-Նարքն, երուանդ Օտեանի երկուրեակներու սա օրերուն ամէնէն աւելի հաճոյքով կարդացուող գիրքերն են։ Փնտռեցէ՛ք Նաթ Բինքերթոնն ու ան Բաթբէրդ, ամերիկացի այս երկու հռչակաւոր ոստիկաններուն արկածներն և քաղաքագրութիւններն պատմող հոյակապ գործերը որոնցմէ ամէն չաբթի պատկերազարդ հատոր մը իր հրատարակուի. հատոր 2 դրուշ։ Դիմել եթրատ գործակալութեան, Պաքր Ալի ճատէսի, Թիւ 72 Շատ դնողին ալ չատ ալ զեղչ։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԹՈՒՐՔԻԱ ԵՒ ՊՈՒԼԿԱՐԻԱ

ԹՈՒՐՔԵՐՈՒ ԿԱՏԱՂԻ ՅԱՐՁԱԿՈՒՄԸ 5000 ՊՈՒԼԿԱՐՆԵՐՈՒՆ ԴԷՄ

Սելանիկէն հետեւեալը կը հեռագրուի «Թայմզի Սեպտ. 11 Թուով. —

Ճուսա Պոլոյի յրշկասները՝ սանջակաղուին վրայ տեղի ունեցած ընդհարումը ճշմարիտ ճակատամարտի մը հանգամանքը ունեցաւ։ Թուրք պահակնոցները կատաղի դիմադրութիւն մը ցոյց Վլլիի մէջ 5000 Պուլկարներու կողմէ կատարած յարձակման։ Այս Պուլկարները Թնգանօթ ալ բերած էին։ Այս ընդհարման միջոցին ուր տեւեց ամբողջ օր մը, վեց Պուլկարներ սպաննուեցան։ Տակալին յայտնի չէ թէ՝ Թուրքերուն կորուստը որքան է։ Կացութեան սոսկալի հանգամանքին պատճառաւ Մակեդոնական պահակներու զօրարաժին բոլոր հրամանները հրաման ստացան անմիջական զօրահանութեան մը պատրաստուիլ։ Պուլկար հրոսակախմբ մը Բրիլուրի մօտ, ճամբան մտան և Սերպ երեք գիւղացիներու հանդիպելով զանոնք սպաննեց։

«Թան» չ փաստաբուած կը հաստատ։ ։ տեղեկութիւնը։ Կ'ըսէ թէ Վլլիի մէջ պատահած ընդհարումը պէտք չէ տարբերած ըլլայ սովորական հուներէն, որոնք տեղի կ'ունենան Թուրքապուլկար սահմանագլուխի վրայ։

ՊԷՐԽԹՕԼՅԻ ԱՑՅԵԼՈՒԹԻՒՆԸ ԻՏԼԻԱ

ՍԱՆ ՋՈՒԼԻԱՆՕ ԸՆԴՀԱՌԱՋ ԿԵՐԹԱՅ ՊԷՐԽԹՕԼՅԻ

«Թանի Հռոմի Թղթակիցը կը հեռագրէ։—

Ակնկալ։ ։ սատաւուած ։։վրութիւն մը եկաւ որ Երբեակ Զինակցութեան պատկանող տէրութիւնց ներսի ներկայացուցիչներու ներկայութիւն մը տան։ Հետեւաբար կոմս Պէրխթոլտի այցելութիւնը բնական բան մըն է։ Բայց քաղաքական շրջանակներու մէջ մեծ կարեւորութիւն կ'ընծայեն անոր, որուան ըլլալով այժմու միջազգային կացութիւնն։ Դեռ չէ մոռնալ արդարեւ որ Երբեակ Հաւատարիմութեան կապերը այս միջոցիս խիստ սեղմուած երեւնալով, Երբեակ Զինակցութեան տէրութիւնները, որուն վերաբերող մը մաս է, չակ ունին հաւատալիկ։

Իտալիոյ մէջ կը յուսացուի որ Երբեակ Զինակցութեան վերանոր։ ։ ։ ։ գուսկա մը է Եւրոպական խաղաղութեան համար, և թէ անիկա չպիտի արգիլէ երբեք Իտալիան բարեհաճաբար ապրելէ Երբեակ հաւատարիմութեան պատկանող տէրութիւններ հետ, նոյն իսկ անոնց հետ համաձայնութիւններ կնքելու մասնաւոր կէտերու վրայ։ Կը գտնի նաև թէ կոմս Պէրխթոլտ՝ արտաքին գործոց նախ օրը Սան Ճուլիանօ մարքիզին հետ ունենալիք տեսակցութիւնը իտալերէնորէն պատերազմին, հաշտութեան, ինչպէս նաև ծանօթ ռազմաթաղին մասին, ասով մասնաւոր արժէքաւոր է որ, կը յայտնէ Պուլարուի տեսակցութեան։

***

Բարիզէն ալ կը հեռագրուի Սեպտ. 15 Թուով.—

Հռոմէն կը հեռագրուի թէ՝ Մարքիզ Սան Ճուլիանօ Բիլա պիտի մեկնի, դիմաւորելու համար Պէրխթոլտը որ Հոկտ. 20ն պիտի ընդունուի Իտալիոյ թագաւորին։ Այս տեսակցութեան ներկայ պիտի գտնուի նաև Հռոմի Դերման դեսպանը։ Տեսակցութիւնը տեղի պիտի ունենայ զլխաւորաբար պ։լբանիոյ մէջ ատրեւ։ իտալական փոխադարձ լարաբերութեանց, Երբեակ-Զինակցութեան վերանորոգման, և Միջերկրական մէջ Ֆրանս։ նաւատորմին հաւասարման վրայ։

ՍԵՐՊԻՈՅ ՍՊԱՌԱԼԻՔԸ

«Թանի Պելկրատի թղթակիցը կը հեռագրէ։ —

Սերպիա հասած վերջին անգամ Թուրք կառավարութեան կողմէ Սկոպիի մէջ վար դրուած և լեռոյ յանձնուած ռազմանիւթերը որոնք 300 Թօնօ կը բաղկանային։ Պելկրատի գունդը ։պանուցած էր Թուրքին՝ եթէ մերժէր այդ ռազմանիւթերը յանձնել՝ փոխարէն վար դնել Գերմանիայէն և Ասպրիէն Թուրքիա զրկուած ռազմանիւթերը, որոնք Սերպիան կ'անցնին։

ՍԵՐՊԻՈՅ ՆՈՐ ԴԱՀԼԻՃԸ

«Թանի Պելկրատի թղթակիցը կը հեռագրէ։- Շատ լաւ տպաւորութիւն մը Թողուց նոր Դահլիճին կազմութիւնը։ Բոլոր նախարարները հին մարդիկ են, և յայտնի է թէ Դահլիճին պակաս Բասիլ ի՛նչ մեծ դեր խաղացած է Սերպիոյ մէջ քանորդ դարէ մը ի վեր։ Դահլ՛ճին անդամները կը բաղկանան նախկին նախարարներէ, հինարմատական կուսակցութեան կարկառուն դէմքերէն, որպիսիք են Մ։ Մ։ Բ։ Ի՞ի, Բաղ։, Բասիա Սթոյանովիչ և ՆիՃանովիչ։ Բացառիկ կարեւորութիւն մը ունի ներքին գործոց նախարար Բրեա Թիչի անուանումը, որոնք բլլալով Սերպիոյ խորհրդարանական կացութեան։ Ան նիկա՝ իր կորովի մարդ և խիստ ճարտար քնարական մարմինը վարելու։ Թանկագին ծառայութիւն մը պիտի մատուցանէ եթէ Դահլիճը սահպուի լուծել Սքուպչինան՝ ուր Դահլիճ միայն երկու ձայն ունի։ Եվմանան նախարար Մ։ Բաչու ալ մեծ համբաւ ունի իր եվմանգան։ Տասը տարիէ ի վեր առանց անոր պատկան ոչ մէկ փ խառութիւն կը կենքուէր։

ԵՐԿՐՈՇՇԱՐԻՆ ՎՆԱՍՆԵՐԸ

Վերջին անգամ Պոլսոյ մէջ պատահած երկրաշարժը խիստ զօրաւոր եղած է նաև Կէլիպոլուի, Թէքիրտաղի և Միւրլիթիի մէջ։ Կէլիպոլուի մէջ տասը տուներ փլեր են։ Այս տուներէ՝ վերջին ցնցումին ատեն վնասուած ըլլալով թափուր էին, հետեւաբար մարդու կորուստ չկայ։ Ամէնէն աւելի Միւրլիթիի վնասուած է։ Վերջին ցնցումներուն հետեւանքով քանդուած չենքերու կառուցման գործերը ընդհատեցան։ Մալկարայի մէջ յանկարծ զարոյն ու եկեղեցին թեթեւօրէն վնասուած են։ Պոնչա Ատասիին մէջ ալ երկրաշարժը մեծ աւեր գործած է։ Նոյնպէս Կանսի և Քօրայի մէջ։

«Սթամպուլ» էտիրնէի թղթակիցը կ'ըսէ թէ բազմաթիւ անձեր իրենց տուներէն դուրս փախչելով փողոց ինկած են։

ՍԼՊԱՆՈՅ ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ

ՅՕՕՏՐԱՅԻ ՄԷՋ ԱՆՇԵՊԱՆՈՒԹԻՒՆ ԿԸ ՏԻՐԸ

Կիլլէնէն հեռագիր մը կը հաղորդէ թէ Սալիճ ազայի հրոսախումբը որ կը բաղկանայ 30 հոգիներէ, ազգարարեր է տեղւոյն գայմազամին 48 ժամէն թողուլ իր պաշտօնը։ Այս վերջինէ՝ ժողովուրդին պնդումներուն վրայ որոշեր է դիմադրել և հետապնդել հրոսակները։

*** Շաբաթայէն Սելանիկի թերթերուն կը հաղորդուի թէ Գալոր Շաբաթան ճամբան գրաւեալ է Մալիսորներէն և հաղորդակցութիւնները խզուած են երկու ամիսէ ի վեր։ Շրջակայքը հեռագրական գծերը խզուած են։ Ապահովութիւն չկայ։ Գաղթի պաշտօնեաները Շաբաթա ապաստանած են, որովհետեւ պաշտօնատուները հրկիզուած և ոստիկաններն ալ յարձակում գործած են։ Շաբաթ տասը օրէ ի վեր յարձակման սարկայ է։ Մալիսորներէն կան 40 սպանեալ և 80 վիրաւոր։ Շաբաթայի մէջ մէկ քանի օր առաջ երկու ոստիկան զինուոր սպաննուեցան։ Զարգարդերը ձերբակալել չատ դժուար է։ Շաբաթան կերպով մը պաշարած է և անիշխանութիւն կը տիրէ։ Մալիսորները Շէնիկէնէն եկող թղթատարը կողոպտեցին և սպաննեցին էքրիմ էֆ։ անուն ենթապայ մը։

ԱՒՍՏՐԻԱ ԿԸ ՍՊ՚ՈՒՆԱՑ ՍԵՐՊԻՈՅ

Վ։ենայէն կը հեռագրուի Սեպտ. 12 Թուով «Թայմզ ի—Զրոյցի մը համաձայն զոր անկարելի է խկոյն սուտ։ Աւստրիա իմացուցած է Սերպիոյ որ եթէ Պալքանները ոնէ կերպով խաղի օգուտ քաշելու համար, Աւստրիա, որ սահմանագլուխներու պահպանման մէջ մեծ յոգ ունի, պիտի սարպուի միջոցներ ձեռք առնել որ Սերպիա հանգարտ մնայ և Պալքանները չխռովէ։

ԿԷՑՈՒԹԻՒՆԸ ԿԸ ԲԱՒԵԼԱՒՈՒԻ ՊՍԼԷԳԱՆՆԵՐՈՒՆ ՄԷՋ

Բարիզէն կը հեռագրուի Սեպտ. 15 Թուով.—

Պալքանեան մայրաքաղաքներէն Թուրքիոյ հետ իրենց ունեցած յարաբերութեանց մասին հասած լուրերէն կը հասկացուի որ կացութիւնը զգալապէս բարելաւել սկսած է։

ԷՆՎԷՐ ՊԷՅԻ ՀԱՅՐԵՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐԸ

«Թանի մամ։ կ'ըսէ թէ Իթթիհատ գրած ըլլալով այժմ Պէնկազի գունդով Էնվէր պէյի պատերազմի դաշտ Թոգլով Պոլիս վերադառնալու։ Էնվէր պէյ պատասխաներ է հեռագրաւ։

—Ես Իթթիհատի համար չէ որ կը պատերազմիմ, այլ հայրենիքիս համար։ հետեւաբար չեմ կրնար մեկնիլ։

ԻԶՄԻՐԻ ՄԷՋ ՀԱՅ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ՄԸ ԿՐ ՊԱՇԱՐՈՒԻ ՈՍՏԻԿԱՆՆԵՐՈՎ

Իզմիրի ոստիկանութիւնը, որ ժամանակէ մը ի վեր հետաքրքիր կը փնտռէ Տիգրան Վէմիրան անուն մէկու մը, նախքան Թաղ չաբթու մէջ կը պաշարէ Տիգրան Տօնիկեանի վաճառատունը, ձերբակալելու համար այս վերջինը։

Ոստիկանութիւնը կարծելով որ իր փնտռած անձը լիներ Տօնիկեանն է, անմիջապ։ս կը հրաւիրէ զայն ոստիկանատուն առաջնորդուիլ։ Տօնիկեան, ոնէ է յարաբերութեան մէջ չէ գտնուած յիշեալ Վէմիրանի հետ, կը պատասխանէ ոստիկաններուն թէ՝ ։իսալ դուռ զարկած են և թէ՝ ինքը իրենց փնտռած անձը չէ։

Ոստիկանները որոնք յաջողութիւն մը գտած ըլլալ կը կարծէին, ձեռք անցնելով Տօնիկեանը, հաստատելով արարեւ թէ Տիգրան Վէմիրանը չէ ձերբակալուած։ Թող կուտան անոր օձիքը, նորդութիւն խնդրելով։

«Դաշինքդ որ այս լուրը կը հաղորդէ կ'ըսէ թէ հիմա ալ Տօնիկեան ոստիկանութեան օձիքը չպիտի թողու և զայն հետապնդելու ցոյց տալու համար անոր թէ «պատասխան և հանրածանօթ պարոնեչա վ։ճառական» մը հետապնդելը և ան նոր վրայ սխալմամբ ձեռք դնելը ինչպէս կ'ըլլայ։ կ'ըսէ նաև թէ Սպանիոյ հիւպատոսն ալ՝ որուն թարգման է Տօնիկեանը, կուսակցին պիտի գանգատի՝ եղած այս անճահութեան դէմ։

ԲԱՆՏԻՆ ՄԷՋ ՊՅԹՐԱՄ

Պայրամի առթիւ կեդր։բանտ երթալով ձաւիտ և Հիւսէին ճահիտ պէյերը այցելութիւն տուած են ի մէջ այլոց ներքուստեան Մէհմէտ Ալի, Մահիր Հարիմ, Մամրօքչաթօ, Արիսթիտի փաշաները, Զարէհ Տիկեր էֆ։ Մահմատ Շեվքէթ փաշայի եղբայրը, գաղտնի նախկին նախագահ Մէմտուհ և Նէհմէտտին պէյերը, Էլգաֆի նախորդ նախարար Խալի պէյ, Թալէաթ պ։, Հալմանեան, Ասքէ պէյ, Խալիլ պէյ, բազմաթիւ սպաներ և պաշտօնեաներ (որոց անունները յայտնապէս չէ յիշուած)։

*** Օրեան, ճ։ֆիտ և ճ։ֆիտ պէյերը «Հագ։ի միջոցաւ չնարկալութիւնն յայտնած են գիրենք այցելողներուն։

ՄԵՌԵԼԱԳՈՂԻԹԻՒՆ ԼՕՅԵՄԻՇԻ ՄԷՋ

Էնոնէմիշէն կը գրուի հետեւեալը ռազմի օրուան Թուով.—

Նախընթաց օր հոս մեռաւ վաճառականաց Գոնստանտինիէիին մայրը որ յուզարկաւորութենէն վերջ գեղեցիկ ատուն տարուեցաւ։ Դիւերը սակայն գերեզմանատան տանարին լուսաորը, բացն գերեզման ին կափարիչը մեռելը գոգոդին հետ մէկտեղ դուրս հանեցին որ կշիռ։ ։ ։

Բ. ԴՈՒՌԸ ԿԸ ՀՐԱՒԻՐԷ ԿՈՒՍԱԿԱԼՆԵՐԸ

ԲԱՐԵՆՈՐԳՄԱՆ ԾՐԱԳԻՐՆԵՐ ՊԱՏՐԱՍՏԵԼՈՒ

Պոլսէն կը հաղորդուի «Թանգի թէ Բ. Դուռը հրաւիրած է կուսակալները՝ իւրաքանչիւր նահանգի տեղական պէտքերուն համապատասխան բարենորոգման ծրագիրներ պատրաստելու, որպէս զի կարելի ըլլայ լրացնել ծանուցուած բարենորոգմանց ծրագիրը, որ պիտի տարածուի ամբողջ Թուրքիոյ, բացի Ալպանիայ մասնաւոր կացութեան համապատասխանող տրամադրութիւններէն։

ԻԹԹԻՀԱՏԻ ՆՈՐ ՇԷՖԵՐԸ

Պոլսէն «Թայմզ»ի ուղղուած Սէպտ. 12 թուակիր հեռագիր մը կ'ըսէ. — Իթթիհատի նոր նախագահը իշխան Սայիտ Հալիմ փաշան է, որ միլին տարօրէն, գործօն, զարգացած և ջերմ իթթիհատական մըն է։ Անիկա կը ճանչնայ Եւրոպան և եւրոպական քաղաքականութիւնը աւելի լաւ քան իր նախորդները։ Բայց երբեք չէ ունեցած առիթը խորապէս ուսումնասիրելու պետութեան ներքին խնդիրները։ Միւս շէֆերուն մէջ կան երկու քրիստոնեաներ։

ԱԶԳԱՅԻՆ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ ՄԻՐՉՏ ԱՆԸՊՃՀՈՎ

ՊԻԹԼԻԶԻ ՍՈՒԱԶՈՐԴԻՆ ՀԵՌԱԳԻՐԸ

ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԸ ՆՈՐ ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆ ԿՈՒՏՋԷ

Պատրիարքարանէն հեռակրուած էր Բազէշի սուաշորդին որ տեղւոյն կացութեան մասին հեռագրով պատասխան մը տայ։ Երկի տեղւոյն սուաշորդին կողմէ հետեւեալ սոգնպալից հեռագիրը հաստատ է։

ՊԻԹԼԻԶ, 1 Սեպտ.

«Արգիլնք չկայ։ այլազգիները զինուած են։ կառավարութիւնը անտարբեր է։ սարսափի մէջ ենք։

Առաջնորդ
ՍՈՒՐԷՆ

Իսկ, միւս կողմէ Պիթլիզէն մայրաքաղաքը գանուող Պիթլիզցի հայ վաճառականի մը հասած օգնան։ 22 թուականի նամակէն հետեւեալը կը քաղենք. — «Տեղիս քաղաքական կացութիւնը հետզհետէ կը վատթարայ։ սպանութիւններն ու կողոպուտները օրէ օր կը շատնան։ քաղաքին չրջակայքերը անապահովութեան մէջ են։ մանաւանդ Խիզանի և Տատիկի կողմերը։ Դա դիւղին մէջ՝ մէկ շաբթուան ընթացքին երեք հոգի սպանեցին և ոչխարներ տարին։ Քիւրտերը նոր սպանութիւններու կը հետամտին։ Խիզանի Հայերու երեւելիութիւնը արդէն դադրած է։ Խիզանի մէջ ընդհանուր առմամբ քրիստոնեայ մը ծայր տուած է և Հայերու գրութիւնը վերջին ծայր անապահով է։ Հայ վաճառականը որուն նամակէն քաղեցինք վերոգրեալ տողերը՝ հարկ եղածը անելիքները նաև Պարիարքարան։

Ս. Պարիարքին կարգադրութեամբ թէ՝ Մուշի և թէ՝ Պիթլիզի սաաջնորդներուն կողմէ քննուած հեռագիրները՝ թէ տեղական կառավարութիւնը ոչ է միջոց ձեռք չէ առեր և իրաց վիճակը հետզհետէ կը ծանրանայ, թաղրիրով մը տեղեկացուց Բ. Դուռ և պահանջեց որ կարուկ միջոցներ ձեռք առնուին։

***

Պարիարքարանը ինչպէս Մուշի և Պիթլիզի, նոյնպէս Վանի և Աղթամարի Առաջնորդարաններուն հեռագրով հրահանգ տուած էր որ կացութեան մասին փութով հեռագրեն։ Շաբաթ մը առաջ արուած այս հեռագիրներուն պատասխանը մինչեւ երեկ իրիկուն հասած չէր։ Երեկ թէ՝ Վան թէ՝ Աղթամար նոր հեռագրեր տրուեցան և անմիջական տեղեկութիւններ պահանջուեցան կացութեան մասին։

***

Ս. Պարիարքը վաղը Բ. Դուռ կ'երթայ հանդիպելու համար թէ՝ վերջին անգամ յիշատակագրով պահանջուած կարգ մը խնդիրներու մասին ինչ միջոցներ ձեռք առնուեցան և թէ վերջին ոճիրներու հեղինակները ձերբակալուեցան։

*** Շաբաթ Գարնանամուտի մէջ Սեպտ. 2ին, կիրակի օր բոլոր Հայերուն կողմէ բողոքի հայ միթինգ մը գումարուեր է՝ Հայաստանի ոճիրներուն առթիւ և հետեւեալ ազդու բանաձեւը քուէարկուելով հեռագրուած է Պարիարքարան.— «Օսմանցիութեան ամէնէն հետամարիմ տարրը և Սահմանադրութեան ամէնէն անկեղծ պաշտպանը եղող Վանայ և Բազէշի Հայութեան զէմ՝ իրենց այպանելի չահուն համար գործուած ոճիրներու հեղինակներուն վայրագ արարքները կարգացին։ այս չաթեան հասած թերթերուն մէջ։ Այս պատճառու յուզման ժամուն Շ. Գարտիսարը Հայութիւնը, կը խնդրէ Դահիճէն պայտնանկութիւնը ներքին գործոց նախարար Տանիլ պէյի, որուն յանձնուած է մեր նուիրական հայրենիքին անդորրութեան հսկելու գործը, բայց իր այս պաշտօնին բարւոք կիրառութեան հոգ չի տաներ։ Կը խնդրեն նաև ոճրագործներուն նկատմամբ օրինական խիստ հետապնդութիւն և մեծու պատիժ գործադրութեամբ օր առաջ այս ոճիրներուն վերջ տրուիլը։ Հակառակ պարագային, պէտք է Պարիարքարանի և Առաջնորդարաններու բանալիները կապարուն թեան յանձնուին և երեսփոխանական ընտրութեան չմասնակցին բոլոր Հայերը։»

ՆՈՐ ԹԱԳՐԻՐՆԵՐ

Պարիարքարանը նկատելով որ Ղարպանի չրջանին մէջ կարգ մը գեղջուկներ ժողովուրդը կը կեղեքեն և զաքիրութեան անունով տուրքը կը չարունակեն գանձել և թէ՝ ժողովուրդը վախէն նոյն ինչ չի կրնար բողոքել, միւս կողմէ նկատելով որ Բազէշի կուսակալը երբէք հոգ չի տաներ այդ չրջանի ասպատակներուն և տառնց զինուորի ձեր է այդ գանձագը, թաղրիրով մը բողոքեց Բ. Դուռ։

*** Նոյնպէս բոլոր թաղրիր գրուեցաւ Ալաշկերտցի Վասիլ անուն հայ զինուորի կնոջ բանի իսլամացման դէմ։

*** 1304 թուրքերը իրենց ազատ արձակուելու վրայ ըլլալով հանդերձ տեղ տեղ քրիստոնեաները դեռ զէնքի տակ կը մնան, ինչպէս կ'երեւի Պարիարքարան հասած բողոքներէն։ Երեկ թաղրիր գրուեցաւ և այս ապօրինութեան դէմ բողոքելով խնդրուեցաւ որ Հայերն ալ ազատ ալ ձակուին իսլամներու հետ։

*** Իզմիթի կառավարիչին ուղղուած յատուկ գրով մը խնդրուեցաւ որ հարկ եղած գիւրութիւնները ընծայէ Խոյի ասանին ասթիւ Արմաշ գացող հայ ուսանողներուն։

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՄԷՋ ՊՕՊՊԱ ԿԸ ՊԱՅԹԻ

Վանայ մէջ պօպպա պայթած ըլլալու առասպելը՝ որուն մասին գրած էինք մեր կիրակի օրուան թիւով, տարածուած է նաև եւրոպական թերթերու մէջ։

Այսպէս, Ինչպէս «Թայմզ»ի ուղղուած հեռագիր մը կ'ըսէ թէ ներքին գործոց նախարարը իմացաւ որ Վանայ մէջ պօմպա մը պայթած է, 4 անձեր սպաննուած և 170 հոգի ալ վիրաւորուած են։

Ինչպէս յայտնի է, Թուրքիոյ տարածքին գործոց նախարարը ատանկ բան մը չէ իմացած։

ՔԱՂԱՆՆԵՐԸ ԵՒ ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԸ

Պարիարքարանը նկատելով որ մէկ քանի քահանաներ չատ անգամ թաղ. խորհուրդները կը խօսին և ամուսնացողները ազատ ցոյց տալով ըստ այնմ վերկայականներ կ'առնեն ու նշանախօսութիւնը ձրի կատարել կուտան, մինչդեռ իրենք ի Վանս Պարիարքարանի ամուսնին չատ աւելի դրամ կը տանան, որոնց չրջաբերականով մը ծանուցանել ժայրաքաղաքիս բոլոր քահանաներուն, որ ասկէ վերջ նշանախօսութեանց գործողութիւնները կատարելու տանի պէտք է մէկտեղ բերեն նաև երկու կողմէն մէկ մէկ անձ՝ դրամական բորդաւորութիւնները անոնց միջոցաւ տեղի ունենալու համար։ Զէնք գիտեր թէ՝ այս պարագան ո՛ր ասաթման պատիւ կը բերէ մեր քահանաներուն։

ՀԱՄԱԳՈՒՄԱՐԻ ՀՐԱՒԷՐ

Ազգ. կեդր. Վարչ կրօն. ժողովոյ անդամներէն՝ մեր ի Պարիարքարանի կ. Պոլսոյ ընտրութեամբ և Տ. Վահրամ եպ. Մանկունոյ, Տ.Ղեւոնդ Մ. Վ. Դուրեանի, և Արժ. Տ. Հայրապետ քհնյ. Եքսէրճեանի հրամայմամբը պակասեալ չորս անդամոց տեղ նորերու ընտրութեան համար Ազգ. Ընդհ. ժողովոյ հրահանգին համաձայն, կը հրաւիրեմք եկեղեցական հանգամանք ժողովը ի նիստ գումարիլ ամսոյս 6 յաջորդիկ հինգշաբթի օր ժամը 1ին (Ը. Ե.) ի Գալաթիա, Ազգ. Սահմանադրութեան 25դ յօդուածի տրամադրութեան համաձայն պառաբանելու համար չորս ընտրեալաց եռապատիկ ցուցակը։

Հետեւաբար կը խնդրուի նոյն օր ուրբաթ ժամուն ներկայ գտնուիլ համագումար ժողովոյ նիստին և ժամանակիս քուէարկութեան։

Բանաւոր պատճառաւ անձամբ ներկայ չգտնուողները կրնան իրենց քուէները գրկել՝ վրան տարագրեալ յատուկ պատրանաւ։

Պարիարք Հայոց Թուրքիոյ
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ԱՐՔ ԵՊՍ. ԱՐՇԱՐՈՒՆԻ

ՀԱՅԱԲՆԱԿ ՆԱՀԱՆԳՆԵՐՈՒ ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ

ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹԵԱՆ ՋԵՌ ԱՌԱՆ ՄԻԶՈՑՆԵՐԸ

Շաբաթ օր, կէսօրէ վերջը, տարածին գործոց նախարար Նորատունկեան Գրիգոր էֆ.ի բնակարանին մէջ տեղի ունեցաւ խորհրդակցական ժողով մը հայրենի նահանգներու կացութեան մասին, որ ինչպէս յայտնի է, լրջորէն կը զբաղեցնէ կառավարութիւնը։

Այս խորհրդակցութեան ներկայ էին ներքին գործոց նախարար Տանիլ պէյ, Բազէշի կուսակալ Ալի բէյ, Խարբերդի կուսակալութեան կոչուած Ճէվալ պէյ (Իզմիթի և Կնարիոյ նախկին կառավարիչը՝ որ վերջին անգամ Խարբերդի կուսակալ անուանուեցաւ), և Սամսոնի կառավարիչ Յովհաննէս պէյ։

«Իրատ» կ'ըսէ թէ իր ստացած տեղեկութեան նայելով հետեւեալ որոշումները տրուած են այդ յանձնաժողովին մէջ.—

1. Արեւելեան նահանգներու կուսակալները՝ իրենց նախագահութեան տակ եօթը հոգինոց յանձնաժողով մը պիտի կազմեն՝ որուն պիտի անդամակցին տեղւոյն միւֆթին, հայոց առաջնորդը և երկու հայ։ երկու իսլամ անձնաւորութիւններ։

Այս յանձնաժողովը պիտի կարգադրէ մասնաւորաբար հողային խնդիրը։ Կուսակալները լայն իրաւասութիւն պիտի առնեն, ինչպէս նաև պիտի արագացնէ հարկ եղած դրամները որպէս զի կամ իրենց հոգերը դրաւուած անձերու հող արուի և կամ դրամ։

Այս ասթիւ որոշուեցաւ նաև որ յառաջիկային բարեկարգիչ մարմին մը ալ զրկուի որպէս զի այդ յանձնաժողովին կատարած գործերը քննէ և եթէ ոչ և դժգոհութիւն ծագած է, պատճառները ստուգէ և վէճի ու անհամաձայնութեան պատճառները բառնայ։

2. Որպէս զի կուսակալները իրենցմէ ապասուած օգտակարութիւնները ցոյց տան, որոշուեցաւ որ աւելի ընդարձակ իրաւասութիւն տրուի անոնց, չարաշարութիւնու ձերբակալման և զանազան հաւաքներ կուսակալները, ի հարկին զինուորական ուժ պիտի գործածեն, և չարտօնակ չրջելով իրենց չրջանակներուն մէջ պիտի ուշադիր հսկողութեան ներքեւ պիտի մնան։ Իրաց այս վիճակին մէջ կուսակալները պատասխանատու պիտի մնան եթէ ոչ և է դէպք կամ խռովութիւն ծանի ու աւազակները անպատիժ մնան։

Ն. խարբերդ խորհրդոյ երկրկուան նիստին մէջ նկատի առնելով այս որոշումները, հաստատուեցաւ վերջ պիտի ներկայացուին կայսեր վաւերացուելու համար։

ԲԱՂԷՇԻ ՎԱՆԱՁ ԵՒ ԽՈՒԲԵՐԻ

ԿՈՒՍԱԿԱԼՆԵՐԸ

Բազէշի կուսակալ Ալի փաշա, Վանայ կուսակալ Իզզէթ պէյ և Խարբերդի կուսակալ Ճէվալ պէյ մինչեւ չորեքշաբթի օր պիտի մեկնին իրենց պաշտօնատեղիները, վերադարձնալ հիմերու վրայ անդորրութիւնը պահպանելու յանձնաժողովի յայտնած ըմբռնումով։

ԱԻԱԶԱԿՆԵՐԻ ՊՈԼՍՈՅ ՔԹԻՆ ՏԱԿ

ԼԵՌԸ ԿԸ ՀԱՆԵՆ ՀԱՅ ՄԸ ԵՒ ԿԸ ՊԱՀԱՆՋԵՆ ՏՏՍՐ ՀԱԶԱՐ ՈՍԿԻ ՓՐԿԱՆՔ

ԻՆԼԷԿԷՕԼ, 31 Օգոստոս

Անցեալ 29ին Զորեքշաբթի իրիկուն ժամը 2ին (Ը. Թ.) ձիրահի երեւելիներէն Մհա. Գէորգ ազա Էէրզիկանի որդին Մանուկ էֆ. Թէրզեանը՝ իրենց եղեմնէ գիւղի մնացքի մանարանէն առնուազն էն խումբ մը աւազակներ։ Ըստ ոմանց, աւազակաց թիւը 12, և ըստ ոմանց 20 է։ Փրկանքի համար 10.000 ոսկի պահանջուած է և հրամայուած է յեղուզակներուն կոչել որ, գրամը յանձնուի իրենց՝ ժամանակներու ձեռամբ։ Այս հրամանը՝ քիչ մը տարօրինակ կը թուի։ Արդեն, յեղուզակներուն խումբը տեղւոյն կառավարութեան ու ժամանակաւորութեան հանգիստ հեղինական դիրք մը բռնած է։ Չի գիտենք թէ, Պիլէճիկի կառավարութիւնն ու Պրուսայի կուսակալութիւնը՝ որոնց միջև կ'իյնայ Ինլէկէօլ, ինչ դիրք բռնած են եւ լուրը հասնելու պէս ի՞նչ տնօրինութիւններ ընելու վրայ են այս տարեկիր դէպքին հանդէպ։

Տեղւոյն գայմակամն ու զօրամասը՝ տեսնելով որ Մանուկ էֆ.ի հոր հետ խորհրդակցելու համար Ճէրրահ գիւղ երթալու տեսն—հեռաւորութիւնը հազիւ մէկ ժամ մեկնելէն—վախցած են ժամանակով երթալու, եւ խնդրութիւնը ունեցած են իր յեղուզակներով չրջակայքից մէջ ծանօթ եղող Էօլէթ-տէրէյի Տէլի Եուսուֆի առաջնորդութեամբ երթալ ձերահ։

Եթէ, այս ճամբորդութիւնը զրոյցին համաձայն եղած է, շատ մտածել կուտայ թէ, ինչպէս՝ գայմակամ մը և ժանդարմայի զօրամասն մը, յանձն կ'առնեն յեղուզակարարոյ ուժի մը ուղեկցութիւնը ասանկ պարագայի մը մէջ։ Մինչդեռ յեղուզակները իրենց դիտաւորը քաշուած են, միւս կողմէն կը լսենք որ, Ենլէնէ գիւղի տուներուն մէջ՝ խուզարկութիւն կը կատարուի և գիւղը չեղոքները յեղուզակներուն ընկեր նպատուելի կ'ուզուի, մինչդեռ այդպէս նշանակներէն մէկ քանին ներկայացած են, ոմանք իրենց բանը ուսին պարտէզն վերադառնալով և ոմանք գործով ժամակայ գիւղերը գացած ըլլալով։ Դարձեալ անձարակ և ապիկար պատմութիւնը գործին հետեւանքը կնճռոտող երեւոյթներ ստեղծելու գոյն մը տալ կ'ուզէ։ Ահա՛ աւազակներուն համար՝ տեղական կառավարութեան թոյլ ընթացքը մեծ քայլերութիւն մըն է, որով կը համարձակին նոյն իսկ գրամը ժամանամոյով պահանջել։ Այսոր լուր հասաւ թէ, Սէնիճէ Մուդիմ ըսուած գիւղի ճամբան ալ կապուած է և մէկէ մը 60 ոսկի առած են։ Տակաւին Մանուկ էֆ. Թէրզեան ոչա՛ չէ արձակուաւ։ Զրոյց ելաւ թէ 2000 ոսկի տարուեր է, բայց մերժուեր է ունէի գումարի մը պահանջմամբ։

Շատ զարմանալի կը գտնենք, եթէ ստոյգ է հետեւեալ խնդիրը թէ, քանի մը օր առաջ Բէլեճիկէն ժանդարմաներ կը հանին քաղաքն, աւազակ հետապնդելու պաշտօնով. կը ներկայանան, գայմակամին և զօրամասին և հարցում կ'ընեն թէ, այս կողմերը ինչ վիճակի մէջ կը գտնուին, յեղուզակներու հետքէն լուր մը չունի՞ն։ Իրենց կը պատասխանուի թէ, Ինլէկէօլի չրջանակին մէջ ո՛չ և չարգործութեան հետք չէ մնացած. չրջակայքը՝ զերծ է աւազակներէն։

Մեր գիտցածը սա՛ է որ, այս պաշտօնէութեամբ կատարութիւն չէլար, այս ընթացքով աւազակ չի հետապնդուիր, ասկա՛ աւելի աւազակները չփաղչնել կը նշանակէ։ Այսօր՝ ամէն ոք մտահոգութեան մէջ է։ Ժամանակ առնուսուրով զբաղողները քաղքէն դուրս ելլելու կը վախնան։ Կ. Պոլսոյ ժամկէ նահանգի մը մէջ, որ Խիւսէվէնիկեար հոյակապ և պատմական անունը կը կրէ, և Երթողրուլի յիշատակի անունով սանճակի մը կապուած է՝ իրարու այնքան մօտ տեղերու ճամբաները նոյն իսկ գիւղերը անապահով վիճակի մէջ մնալը աղեւալի է ժողովրդեան։

***

Վերջին պահուն լուր տարածուեցաւ թէ, փրկանքի դրամը ուղղակիներուն յանձնուեր է, բայց անոնք ինչ հաս ալ լաւ կազմով ձիեր պահանջած են, Թոզ տալու համար իրենց պատանդը։ Տեղւոյն հասան Պրուսայէն փոխ կուսակալը, Առաջնորդ Տ. Սահակ Ծ. վրդ. Օտապաշեան և Պրուսայի նախկին գաւառապետի նախագահը, և քիչ չատ փարատեցաւ աւրդ յուռեստութիւնը։ Տեսնենք ի՞նչ կ'ըլլայ արդիւնքը։

ԹՂԹԱԿԻՑ

Մ. ՐԻՖԻ ԵՒ ՍԱՀԱՔՃԵԱՆԻ ՎԷՃԸ

«Մանզու

ՆԻԿՈՂՈՍԱՆ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԲԱՐՁՐ. ՎԱՐԺԱՐԱՆ
ՆՇԱՆ—ԹԱՇ
Մանիպուլատ, Նախագիծ եւ Ուսուցում

Բնիկ Բրդ. Տարեշրջան
1912—1913

Վարժարանս նոր Տարեշրջանի վերաբացումը սեպտ. դպրոցի ամսոյ ունի, Սեպտեմբեր 3ին։ Գիշերօթիկներ պատրաստ կ'ընդունուին։ Բոլոր տարիքներ պատրաստ իրենց տեղ ունենալ Մարդ Տանը եւ Գիշերօթիկ դասի Տնօրէնութեան դիմումներուն։ Ուշ. Ամ. Ծնունդ դիմումներ գոնէ առաջուան։ Մարդ Տան իրենց գաւառներ բերուելիքներն հաստատ, նոր մտնողներ, կարգաւոր մտնելու համար։ Նոր մտնելիս առաջ փոխարինելու, նոր մտնողներ, վերանորոգ սենեակներ, Տնօրէնութեան դիմումներ, Հեռաւոր գաւառներու յանձնարարներ կրնան դիմել Տնօրէնին։ Դուռան ապրանքներ, հաստատ գրասենեակներ։ Ամէն տեսակ գրենական նիւթեր։ Գրենական նիւթերու համար դիմել Տնօրէնին։

Տնօրէն Գ. Դ. ՆԻԿՈՂՈՍԱՆ

1 Օգոստոս

ՏՈՔԹ Գ. ՉԱՐՖՃԵԱՆ

Մասնագէտ քիթի, ականջի և կոկորդի հիւանդութեանց

(Գօրգոյի Հիւանդարանէն, բժիշկ Շէյլէի Միջազգային Հիւանդանոցին)

Այս անգամ փոխադրուած է Բերա, Մեծ Փողոց, յունական հիւպատոսարանի դէմ, թիւ 75, ուր քան առաւօտեան կ'ընդունի իրեն դիմող հիւանդները, ամէն օր կէս օրէ վերջ, և կը զբաղուի զանոնք գիտական վերջին գրութեամբ։ Իսկ առաւօտները կը դանուի Գալատայ Բժշկական Ընդհ. դարմանատուն, Սիրամարգ, երրորդ յարկ։

ՄԱՌՆՈՑԻՆ ՁՐՕՍԱՆՔ

Գիւղացիութեան այս եղանակին պարտէզները եւ տիկիններ մեծապէս հավճոյք կը զգան ձուկ ու խեցի հաւաքելու ջուրերուն եղերքը։ Այս աշխատութեան չափ հաճելի և զրօսական է կարգալը Յակոբ Տէր—Յակոբեանի նոր գիրքը որ կը «Ուր խեցիներ ժողվեցի»։ Փնտռեցէք մեզ։ Գինը 5 ղրուշ։

ԴԻՊ ԱՐԱՆ

ՄՏՐԼԵՆ ՊԱՇՏՊԵՏԵՆ
Բերա, մեծ փող., Ապա Ճամբի դիմաց թիւ 117

Երկար տարիներէ ի վեր ունեցած փորձառութեամբ լիապէս հաստատած եմ որ Դիպ Արան մը կրնայ յարմար ալ պատգամել, երբ ուզենամ։ Բերան, ծնոտներուն և ատամներուն հիմնաբերին կը տիրէ ամէն գեղեցկութիւն, ինչպէս նաև դիմագիծերուն մէջ, փոխարինելու համար հիւանդ ատամներ։ Ամենեցիս գիտենք որ նոր դիպերու մասին կարդալու ենք գովեստներ։ Դիպերս ամենեցիս գոհացուցեր է։ Ուստի ամենեցիս գոհունակ կրնամ ըսել որ դիպերս ամենեցիս գոհացուցեր է։ Ուստի ամենեցիս գոհունակ կրնամ ըսել որ դիպերս ամենեցիս գոհացուցեր է։ Ամենայն հարցերու համար դիմել Դիպ Արան։

Ամենայն հարցերու համար դիմել Դիպ Արան։

Հիմնադիր-Տնօրէն
ՍԱՀԱԿ ԲԱԳԴԱՍԱՐԵԱՆ

Տօքթօր Տիգրան Թոսլաղ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ՆԵՐՔԻՆ ԵՒ ՄԱՐԲԱՑԻՆ ԱՆՏԵՂԵՐՈՒ

Հիւանդ կ'ընդունի ամէն օր, Շէյլի, Օգոստոս ութէն գալիներուն մօտ. Անտանան տարբերվանի իր յարկաբաժինին մէջ։

Արանց և կանանց ինչպէս նաեւ տղոց ամէնապրի հին և նոր տիպերը, առաջադրեալ, ազիզներու, երիկամներու, սրտի եւ այլն հիւանդութիւնները անպայման և ամերիկեան նարկոզի մեթոդներով կը բժշկուին։ Ցորանկորոց և անոր հետևանքը բոլոր յատուկ հիւանդութիւնները Սալվարսանի և բոլորվին նոր գրեթե ամբողջ Սալվարսանի ներարկումներով կը բուժուին։ Ցորանկորոց և անոր հետևանքը բոլոր յատուկ հիւանդութիւնները Սալվարսանի և բոլորվին նոր գրեթե ամբողջ Սալվարսանի ներարկումներով կը բուժուին։ Ամենայն դարձեալ ամենայն ոչ դարձեալ ամենայն ոչ դարձեալ ամենայն ոչ